

Aan de leden van de raad

Datum : 11 mei 2021
Zaaknummer : 570463
Contactpersoon : Clemens Berntsen
Telefoonnummer : 026 3775020

Onderwerp: Schriftelijke vragen art. 44 Rvo van Arnhem Centraal over 'Cijfers afval en consequenties naar de toekomst'

Geachte voorzitter en leden,

Het raadslid Lea Manders van de fractie van Arnhem Centraal heeft ons op 28 april 2021 vragen gesteld op grond van artikel 44 van het Reglement van Orde voor de Politieke Avond van de gemeente Arnhem 2018: 'Cijfers afval en consequenties naar de toekomst'. De vragen zijn als bijlage toegevoegd aan deze brief.

Ter beantwoording van deze vragen delen wij u het volgende mee.

- 1. Er is steeds aangegeven dat diftar goedkoper zou zijn voor de inwoner. Dit klopte voor de goede afvalscheider voor het laatste halfjaar van 2020 en de eerste helft van 2021. Hoeveel extra kosten zijn gemaakt in deze periode en leidde alle kosten bij elkaar opgeteld inderdaad tot een goedkopere afvalinzameling. Graag ontvangen wij hiervan de cijfers.*

Eén van de uitgangspunten van Diftar is dat een inwoner zelf invloed heeft op zijn of haar afvalkosten. Door minder restafval aan te bieden kunnen de variabele kosten omlaag gebracht worden. Hoe de kosten jaarlijks uitpakken is bij DIFTAR dus afhankelijk van het aanbodgedrag van een huishouden. Voor een goede afvalscheider zullen de kosten lager liggen in vergelijking met een vaste heffing, bied je meer restafval aan, dan zullen de kosten hoger uitkomen. Om deze reden kunnen we vergelijkingen op kostenniveau voor huishoudens alleen op gemiddelde kosten per huishouden baseren.

In het antwoord op vraag 2 gaan we nader in op de financiële analyse, hieronder geven we een toelichting op de situatie in 2020 die vertaald is in de financiële effecten onder 2.

Naast de effecten ten gevolge van de invoering van DIFTAR in 2020 hebben we in 2020 en doorlopend in 2021, te maken gehad met de corona-pandemie die ook grote effecten heeft op het aanbieden van huishoudelijk afval. Inwoners werken meer thuis waardoor er meer huishoudelijk afval ontstond. Bovendien grepen veel van hen de lockdown aan om hun huis eens op te ruimen, wat zorgde voor flink meer grof huishoudelijk afval.

Datum : 11 mei 2021
Zaaknummer : 570463
Pagina : 2

Deze trend, die landelijk zichtbaar was, zorgde ook in Arnhem in 2020 voor een aantal effecten die meegenomen dienen te worden in de (financiële) analyse van de resultaten van DIFTAR.

Zo was er direct na de eerste lockdown in maart 2020 sprake van een sterke stijging van het aantal bijplaatsingen bij ondergrondse containers. In de maanden april tot en met juli zijn hiervoor extra ophaaldiensten ingericht. Van deze service is ruim 15.000 keer gebruik gemaakt door Arnhemmers. De hoeveelheid aan huis ingezameld grof huishoudelijk afval, inclusief het inzamelen van bijplaatsingen bij de ondergrondse containers is in 2020 bijna verdubbeld ten opzichte van 2019: 3.500 ton in 2020, 1.800 in 2019. Ook werd er 19% meer grofhuishoudelijk afval naar de afvalbrengstations gebracht.

In totaal steeg de hoeveelheid te verbranden grof huishoudelijk afval in 2020 met 45%.

Om een goede analyse te kunnen maken van de financiële effecten van Diftar zou je deze strikt willen scheiden van de effecten van de coronacrisis. Zoals hierboven aangegeven is dit op gebied van grofhuishoudelijk afval, de grootste extra kostenpost, moeilijk te maken. Welk deel van de sterke toename van de hoeveelheid bijplaatsingen bij ondergrondse containers zou ook aan de orde zijn geweest zonder corona en kunnen worden toegeschreven aan Diftar?

In het antwoord op vraag 2 wordt een inschatting gemaakt van het effect dat aan corona of aan DIFTAR zou kunnen worden toegeschreven, maar uiteraard blijft een dergelijke verdeelsleutel een aanname.

Naast de toename van de hoeveelheid grofhuishoudelijk afval zien we in Arnhem in 2020 een afname van de hoeveelheid (fijn) restafval. Deze afname was verwacht en begroot door het invoeren van DIFTAR en het beter scheiden van herbruikbare fracties. In andere gemeenten werd geconstateerd dat door corona ook de hoeveelheid fijn restafval toenam in 2020.

Naar verwachting zou de daling van de hoeveelheid fijn restafval in Arnhem nog iets groter zijn geweest zonder corona. Ook dit effect kan niet hard bepaald worden, maar dient wel meegenomen te worden in de beoordeling van de cijfers.

In totaal nam de totale hoeveelheid ingezameld afval in Arnhem in 2020 toe met 4,5 %. In andere stedelijke gemeenten was deze stijging aanzienlijk groter: bijvoorbeeld Amsterdam plus 9%, Rotterdam plus 8 %.

In tabel 1 worden deze effecten op de ingezamelde hoeveelheden samengevat.

Tabel 1: Ingezaamde hoeveelheden afval in 2020

Afvalstromen	2020 (ton)	2019 (ton)	Effect
Herbruikbare fracties (recycling)	44.484	38.233	+ 16%
Te verbranden afvalstromen:			
- fijn huishoudelijk afval	27.325	32.522	- 16%
- grof huishoudelijk gebracht naar ABS	4.313	3.632	+ 19%
- grof huishoudelijk gehaald/incl. bijplaatsingen	3.574	1.806	+ 98%
Totaal	79.696	76.193	+ 4,5%

Datum : 11 mei 2021
Zaaknummer : 570463
Pagina : 3

2. *In 2020 waren de verwachte totale kosten op 21,3 miljoen geraamd, maar deze kwamen op 4,1 miljoen hoger uit (incl. BTW) door service en beheer, tegenvallers m.b.t. papier ophalen en mindere inkomsten vanwege dumping. Welke kosten hiervan zijn incidenteel geweest en welke kosten zullen structureel de lasten verhogen, voor zover dat nu te ramen is?*

In het jaarverslag 2020 zijn op pagina 159 de financiële gevolgen van de coronacrisis en de overige effecten beschreven. Hier gaat het om de financiële afwijkingen ten opzichte van het kader, dit zijn de kosten voor het product afval exclusief BTW en overhead.

Op pagina 164 wordt de berekening van de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing toegelicht. In het totaal van de toe te rekenen kosten zijn ook de kostenposten BTW, overhead en aan de heffing toe te rekenen kosten van andere taakvelden opgenomen om inzicht te geven in het dekkingspercentage dat wettelijk niet boven de 100% mag uitkomen.

Zoals te zien in de tabel op pagina 164 daalt het dekkingspercentage van 82% begroot naar 68% gerealiseerd in 2020. De daling van het dekkingspercentage heeft te maken met hogere kosten op het product afvalbeheer en lagere opbrengsten van de afvalstoffenheffing.

Beide onderdelen worden hieronder toegelicht.

Afwijking op kosten.

Zoals in het antwoord op vraag 1 geschetst heeft corona een belangrijk effect gehad op de resultaten voor 2020. In onderstaand overzicht worden de effecten verzameld en toegelicht.

Tabel 2: Toelichting afwijking product Afvalbeheer¹

Verklaring afwijking Afvalbeheer	Jaarrekening	Vershil
Bedragen (x 1.000.000)	2020	
Coronakosten 2020:		
- extra halen en verwerken grof huishoudelijk afval/dumpingen	0,70	
- extra verwerkingskosten GHA en herbruikbare stromen via ABS	0,85	
- extra kosten daginzameling oudpapier	0,13	
- extra kosten klantenservice/KCC	0,09	
totaal corona:	1,8	
al in het kader verwerkt na Turap-2	-0,6	
rasterend aandeel corona in tekort Afval 2020		1,2
Overige oorzaken:		
oudpapier lagere marktprijs		0,3
Difter eenmalig: pasverificatie en communicatie		0,2
Totaal financiële afwijking		1,7

¹ Deze tabel verklaart de ook in het jaarverslag 2020 toegelichte afwijking op het product Afvalbeheer (1,7). Bij de berekening van de kostendekkendheid (tabel jaarverslag pagina 164) wordt daarnaast ook rekening gehouden met:

- de afwijking van 0,6 die na Turap-2 in het kader werd verwerkt (0,6)
- volgens regelgeving ten aanzien van de berekening kostendekkendheid toe te rekenen fictieve kosten BTW (0,6)
- overige afwijkingen (inclusief overheadkosten en kosten andere taakvelden) (0,4)

De totale afwijking bedraagt 1,7 miljoen. Het coronadeel van 1,2 hierin kan als incidenteel worden beschouwd. Ook de extra DIFTAR-invoeringskosten zijn incidenteel, deze zijn in de aanloop naar invoering DIFTAR per 1 juli gemaakt.

De achterblijvende inkomsten door een lagere oud papierprijs worden als structureel ingeschat.

Afwijking op opbrengsten

De inkomsten 2020 zijn € 783.000 lager uitgevallen dan begroot. Hoofdoorzaak is dat er minder (betaald) afval met de afvalpas via de inwerptrommel van de ondergrondse containers is aangeboden. De inkomsten op het variabele deel van de afvalstoffenheffing bleven daardoor lager dan begroot.

Dit tekort op de opbrengsten kan als incidenteel worden beschouwd. Bij het continueren van DIFTAR zou dit tot aanpassing van de heffing hebben geleid: een hogere prijs per afvalzak of een verhoging van de vaste heffing.

3. *Het aandeel afvalstoffenheffing van de huishoudens ligt kennelijk nu op ongeveer 68%, waar op 82% was gerekend. Hoeveel zou elk huishouden moeten betalen indien we echt een kostendekkend afvalstoffenheffing zouden heffen?*

Zoals in het antwoord op 2 toegelicht mag het dekkingspercentage in geen geval boven de 100% terecht komen. De tarieven en daarmee de te verwachten opbrengst afvalstoffenheffing, worden bij de vaststelling van de begroting bepaald op basis van de begrote kosten en opbrengsten. In 2020 waren deze opbrengsten voor een deel variabel: het aantal tariefzakken dat door een huishouden wordt aangeboden en daarmee gebaseerd op een inschatting van het aanbiedgedrag vooraf.

Voor 2020: begrote totale kosten: 21,3 miljoen, begrote opbrengsten afvalstoffenheffing 17,5 miljoen, dekkingspercentage 82%, gemiddelde kosten per huishouden begroot op: € 242.

In de jaarrekening zijn de gerealiseerde kosten en opbrengsten vermeld: totale kosten 24,7 miljoen, opbrengsten 16,7 miljoen, resulterend dekkingspercentage 68%, gemiddelde kosten per huishouden lagen op € 231. De gemiddelde lasten per huishouden zijn lager uitgekomen doordat er minder tariefzakken zijn aangeboden dan begroot.

Indien de gerealiseerde kosten op basis van het begrote dekkingspercentage van 82% zouden worden doorgerekend, dan zou het gemiddeld tarief per huishouden € 280 bedragen.

4. *De resterende tekorten worden op andere wijze gefinancierd of aangevuld. Hoe?*

De kosten die niet gedekt worden door de opbrengsten uit de afvalstoffenheffing worden gedekt uit de algemene middelen.

- minder opbrengsten uit de heffing (0,8)

Opgeteld komt de totale afwijking op de berekening van de kostendekkendheid uit op een bedrag van 4,1 miljoen (inclusief BTW).

5. *Welke meerkosten zijn er nog te verwachten nu diftar van de baan is en hoe gaan die kosten verrekend worden?*

In het raadsvoorstel 'Begrotingswijziging en wijziging verordening afvalstoffenheffing ten gevolge van stoppen met Diftar' dat inmiddels aan u is aangeboden, zijn de financiële consequenties van dit besluit gespecificeerd.

De hoofdlijnen:

1. Stijging van de kosten van product Afvalbeheer in 2021:

- Stijging structurele lasten: € 0,92 miljoen.
- Structureel lagere opbrengsten herbruikbare afvalstromen: € 0,12 miljoen
- Incidentele lasten stoppen met Diftar: € 0,42 miljoen

Het voorstel is dat deze kosten conform het coalitieakkoord door te berekenen in de afvalstoffenheffing vanaf 1 juni 2021.

2. Eenmalige afschrijvingslast voor trommelverkleining en toegangscontrole: € 1,2 miljoen. Deze lasten zullen worden meegenomen in Turap-2 en de jaarrekening 2021.

3. Lagere opbrengsten variabele heffing in de Diftar-periode januari tot en met mei 2021: € 0,6 miljoen. In Turap-1-2021 gemeld als te verwachten nadelig resultaat.

6. *Is de nieuwe vastgestelde vaste afvalstoffenheffing voor de tweede helft van 2021 kostendekkend? Zo nee, hoe groot is het gat, voor zover dat nu te voorzien is? Waaruit wordt een eventueel tekort aangevuld?*

In het boven genoemde raadsvoorstel wordt het dekkingspercentage nader toegelicht.

Het dekkingspercentage voor de tweede helft van 2021 komt uit op 84%. De extra kosten ten gevolge van het stoppen met Diftar, zoals gespecificeerd in vraag 5 onder punt 1, worden daarbij doorgerekend in de heffing.

Datum : 11 mei 2021
Zaaknummer : 570463
Pagina : 6

7. *Is nu al te voorzien dat de afvalstoffenheffing gaat stijgen in 2022? Zo ja, in welke mate is de verwachting?*

Nee dat is nog niet te voorzien. In de voorbereiding van de meerjarige begroting vanaf 2022 (dit najaar), worden consequenties van eventuele beleidswijzigingen op afvalgebied meerjarig geraamd. Er is op dat moment meer inzicht in de effecten van het afschaffen van DIFTAR op de afvalhoeveelheden, deze zullen leiden tot aanpassing op de huidige meerjarige ramingen die zijn gebaseerd op DIFTAR. Ook is er op dat moment meer inzicht in de haalbaarheid en de te verwachten effecten van mogelijk alternatieve beleidskeuzes.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de loco-secretaris, de burgemeester,

P.J. Altena

A. Marcouch

Bijlagen:

- Ingekomen brief AC met artikel 44 vragen